

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****Y.K. BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2016/14347

Karar Tarihi : 2/6/2020

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Üyeler : Engin YILDIRIM
Celal Mümtaz AKINCI
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL

Raportör : Mahmut ATEŞ

Başvurucu : Y.K.

Vekili : Av. Abdulhalim YILMAZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, geri gönderme merkezindeki bir odada el ve ayakları kelepçeli ve zincirli bir şekilde tutulma nedeniyle eziyet yaşağının; herhangi bir karar olmaksızın idari gözetim altında bulundurulma nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ve bu hak ihlallerinin giderilmesi için başvurulabilecek etkili bir hukuk yolunun bulunmaması nedeniyle etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 11/8/2016 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmiştir.

5. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

6. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

7. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğü aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. 1988 doğumlu olan başvuru, Kazakistan Cumhuriyeti vatandaşıdır.

10. Başvurucu 2011 yılında Türkiye'ye gelmiştir. Kazakistan Cumhuriyeti makamlarının suçluların iadesi talebi üzerine başlayan hukuki süreç sonucunda 16/10/2018 tarihinde bu ülkeye iade edilmiştir.

11. Başvurucu 2/11/2015 tarihinde sahte kimlik taşıdığı şüphesiyle İstanbul'da gözaltına alınmıştır. 4/11/2015 tarihinde hakkında sınır dışı etme ve idari gözetim altına alma kararları alınarak İstanbul Geri Gönderme Merkezine (GGM) gönderilmiştir. 5/11/2015 tarihinde sınır dışı etme kararına karşı iptal davası açmıştır.

12. Başvurucu 19/11/2015 tarihinde Aşkale GGM'ye transfer edilmiştir.

13. 26/11/2015 tarihinde başvurunun avukatı İstanbul'dan Aşkale GGM'ye gelerek başvuru ile görüşmek istemiş ancak avukatın bu talebi reddedilmiştir. Başvurunun avukatı bu konuyla ilgi olarak aynı gün düzenlediği iki ayrı tutanakta özetle Aşkale GGM ve Erzurum İl Göç İdaresi Müdürlüğü (İGM) yetkililerinin görüşme izninin yazılı talepten bir hafta sonra çıkabileceğini söyleyerek görüşme izni vermediklerini, böylece müvekkili hakkındaki idari karar ve davalarla ilgili bilgi alamadığını, başvuru yapmadığını kayıt altına almıştır.

14. 30/11/2015 tarihinde başvurunun avukatı Erzurum İGM'ye hitaben yazdığı dilekçesinde; başvuru ile görüşmesine izin vermeyen görevliler hakkında idari soruşturma açılması, görüşme yapmaya engel olunması uygulamasına son verilmesi ve başvuru hakkındaki işlem ve kararların başvurunun vekâletnameli avukatı olması nedeniyle kendisine tebliğ edilmesi taleplerinde bulunmuştur.

15. 10/12/2015 tarihinde başvurunun avukatı Aşkale Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmuştur. Buna ilişkin dilekçede; başvurunun ailesi ve avukatıyla iletişiminin engellendiği, Kazakistan Cumhuriyeti yetkilileri ile görüştürülerek Kazakistan'a geri dönmesi konusunda bu kişilerin tehdit ve baskılarına maruz bırakıldığı, GGM'nin bodrum katındaki soğuk bir odada elleri ve ayaklarından zincirlenmiş bir şekilde tutulduğu hususlarına yer verilmiştir. Aynı dilekçede; Cumhuriyet Başsavcılığından işkence ve kötü muamele iddialarının araştırılması ve muamelenin tespiti hâlinde durdurulması, başvurunun tutulduğu odanın fotoğraflarının çekilmesi, güvenlik kamerası kayıtlarının muhafaza altına alınması, başvurunun ruhsal ve bedensel durumu hakkında tıbbi rapor temin edilmesi, sorumlular hakkında ceza soruşturması açılması talep edilmiştir.

16. Aşkale Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başvurunun iddiaları iki bölüme ayrılarak incelenmiştir. Bir kısım iddiayla ilgili olarak 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca Erzurum Valiliğinden soruşturma izni talep edilmiştir. Başvurunun işkence suçuna ilişkin iddiaları bakımından ise şikâyet günü doğrudan soruşturmaya başlanmıştır. Bu soruşturma kapsamında Cumhuriyet savcısı, emniyet görevlilerinden Aşkale GGM'deki tüm kamera

görüntülerinin bir örneğinin temin edilmesini talep etmiş ve başvurusunun beyanını almıştır. Başvurucu; avukatı hazır bulunmaksızın 10/12/2015 tarihinde verdiği ifadesinde, Aşkale GGM'de kötü muamele görmediğini, el ve ayaklarından zincirlenmediğini, Kazakistan'a dönmesi için baskıya uğramadığını söylemiştir. Aynı ifadede ayrıca hastaneye giderek rapor almak istemediğini beyan etmiştir. Bunun üzerine Cumhuriyet savcısının tutanağa geçirdiği ifade şöyledir:

"...müştekinin el yüz ve gözle görülen diğer vücut aksamaları kontrol edildi. Herhangi bir darp cebir izine delalet edecek bir emareye rastlanılmadı..."

17. Aşkale Cumhuriyet Başsavcılığı işkence ve kötü muamele iddialarıyla ilgili olarak 21/12/2015 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar (KYOK) vermiştir. Bu karar gerekçesinde, Aşkale GGM'den temin edilen kamera görüntülerinde işkence ya da kötü muameleye delalet edecek bir görüntü olmadığına ve başvurucuda darp veya cebir izine rastlanmadığına yer verilmiştir.

18. Başvurucunun avukatı kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itirazda bulunmuştur. 28/1/2016 tarihli itiraz dilekçesinde, önceki iddialarının yanı sıra Kazakistan Cumhuriyeti'nden bir görevlinin Aşkale GGM'de başvuru ile görüşüp Kazakistan'a dönmesi konusunda başvurucuya baskı yaptığı, savcıya ifade vermek üzere hücreden çıkarılırken işkenceye maruz kalmadığını söylemesi için başvurucuyu GGM Müdürü'nün Kazakistan'a göndermekle tehdit ettiği dile getirilmiştir. Ayrıca itiraz dilekçesinde, GGM'de kalan yüzlerce kişi olmasına rağmen tanık dinlenmediği belirtilmiştir.

19. İtiraz dilekçesine başvurusunun el yazısıyla yazdığı 28/12/2015 tarihli mektup eklenmiştir. Bu mektupta başvuru, Kırgızistan uyruklu bir kişinin kaçmasına yardım ettiği bahanesiyle bu kişi ile birlikte 1/12/2015 tarihinde Aşkale GGM'nin zemin katındaki bir hücreye konulduğunu, el ve ayakları kelepçe ve zincirle birbirine bağlı bir şekilde ısıtması olmayan bu odada uzun süre tutulduğunu, yemek yerken dahi zincirlerin açılmadığını iddia etmiştir. Başvurucu, hücrede zincirli bir şekilde kalırken üçüncü gün Kazakistan Konsolosu'nun gelerek Kazakistan'a gitmesi için kendisini ikna etmeye çalıştığını beyan etmiştir. Başvurucu ayrıca avukatının şikâyetinin ardından odadan çıkarıldığını ve savcıya ifade vermeden önce kendisiyle görüşen GGM Müdürü'nün işkence iddiasında bulunması hâlinde kendisini Kazakistan Konsolosluğuna vermekle tehdit ettiğini belirtmiştir. Bu tehdit üzerine savcıya yalan ifade verdiğini beyan eden başvuru, hücrede tutulduğunu GGM'deki herkesin bildiğini iddia etmiştir.

20. İtirazı inceleyen Erzurum 2. Sulh Ceza Hâkimliği 10/2/2016 tarihinde soruşturmanın genişletilmesine karar vererek dosyayı yeniden Aşkale Cumhuriyet Başsavcılığına göndermiştir. Hâkimlik; bu karar gerekçesinde, tanık olabilecek kişilerin tespit edilip dinlenmediğini, dosyada bulunan CD'deki görüntülerin olayla ilgili olmadığını, başvurusunun sağlık raporunun temin edilmediğini, 4483 sayılı Kanun uyarınca soruşturulması izne bağlı olmayan işkence ve eziyet suçları bakımından şüphelilerin tespit edilip savunmalarının alınmadığını belirtmiştir.

21. Bu kararın ardından başvurusunun 3/5/2016 tarihinde bir kez daha ifadesi alınmıştır. İfadenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Geri Gönderme Merkezinden tanımadığım Tacikistanlı bir şahıs kaçma girişiminde bulundu ve duvarlar yüksek olduğu için kaçamayarak yakalandı. Bu olaydan sonra daha

önce görmediğim iki görevli gelerek bana 'gel gel' dediler. Bende zorluk çıkarmadan yanlarına gittim, akabinde beni nezaret kısmına aldılar. Beni neden buraya aldınız diye oradaki görevli Müdüre sordum. Müdürde bana 'canım öyle istedi' dedi. Oradaki görevliler ellerime ve ayaklarıma zincirle birbirine bağlanmış kelepçe taktılar. Kaldığım nezarete minder şeklinde bir yatak, yastık, battaniye, tuvalet ve lavabosu olan bir kısım bulunmaktaydı. Günde 3 öğün yemeğimi eksiksiz olarak verdiler. Aşkale de kış aylarında bulunduğum için kaldığım oda çok soğuktu, herhangi bir ısıtma sistemi yoktu. Nezarete kaldığım ilk günün ertesinde bir görevli gelerek Kazakistan Konsolosluğundan bir yetkilinin geldiğini ve onunla görüşmek isteyip istemediğimi sordu. Bende görüşeceğimi söyledim. Kelepçeyi çıkarıp beni konsolosluk yetkilisiyle görüştürdüler. Daha sonra beni tekrar nezarete aldılar. 1 hafta kelepçeli şekilde orada kaldım. 1 haftanın sonunda beni 1 gün misafirhane kısmına aldılar ve diğer şahıslarla birlikte orada kaldım. Ertesi gün Müdür bey yanıma gelerek. Bana 'düşündün mü?' dedi. Bende ne düşüneceğim ki dedim. Konsolosluk yetkilisinin bana Eğer Kazakistan'a kendi isteğimle gidersem 12 yıl, deport olarak gidersem 25 yıl cezaevinde kalacağımı söylediğini söyleyip gitmek istemediğimi belirttim. Bunun üzerine bana iyice düşün diyerek beni tekrar nezaret kısmına koydurdu. 3 gün daha aynı nezarete kelepçeli bir şekilde, toplam 10 gün kadar nezarete kaldım. 10 günün sonunda savcılığa götürmek için nezaretten beni Müdür bey çıkarttı. Müdür bey bana seni şimdi savcılığa götürecekler dedi. Bana 'biz seni dövdük mü?' dedi, bende yok 'dövmediniz' dedim. Kollarımda kelepçe izi var mı yok mu diye baktı. Odadaki herkesi dışarı çıkardı ve bana 'şimdi savcılığa gideceksin kesinlikle bana kelepçe takmadılar ve hücreye atmadılar dedineceksin' dedi. 'Eğer benim söylediklerim dışında bir şey söylersen seni tekrar nezarete koyarım ve daha sonrada deport (sınır dışı) ederim' dedi. Bende savcılığa gittiğimde deport olmamak için Müdür beyin söylediği şekilde yalan ifade verdim. Nezarete kaldığım süre içerisinde bir defasında moralim bozuk olduğu için plastik yemek kaşığıyla sol göğsümü çizdiğimden dolayı savcı bey bana doktora gitmek ister misin diye sorduğunda göğsümdeki iz çıkacak diye yalan ifade verdiğim anlaşılmaması için gitmek istemediğimi söyledim.

Nezarete kelepçeli kalmam dışında herhangi bir kötü muamele darp veya psikolojik bir baskıda bulunmadılar. Sadece bir defasında nezaretteyken başım ağrıdığı için ağrı kesici hap istediğimde görevli bana hap olmadığını söyledi..."

22. Başvurucu hakkında Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesince tanzim edilen 3/5/2016 tarihli tıbbi raporda, belirgin psikopatolojik bulgu saptanmadığı ve vücudunda haricî yeni travmatik bir bulgu olmadığı belirtilmiştir.

23. Olay tarihinde Aşkale GGM müdür vekili olarak görev yapan A.A.nın iddialarla ilgili olarak 16/4/2016 tarihinde savunması alınmıştır. A.A. savunmasında özetle başvuruçuyu tanımadığını, GGM'de tutulan yabancı uyruklu hiçbir şahısla bire bir görüşme yapmadığını, başvuruçunun ülkesine sınır dışı edilme kararının yerine getirilmesini engellemek için kendisine ve Kurumuna iftira attığını, bu durumun daha önce Aşkale Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilen kamera kayıtlarından tespit edilebileceğini beyan etmiştir. A.A. ayrıca GGM'de kavgaya karışan veya kamu malına zarar veren kişilerin geçici olarak konuldukları *ilgi odaları* bulunduğunu, bu odalarda kalan kişilere kelepçe veya zincir takılmadığını, odaların kişilerin kendilerine zarar vermelerini önleyecek şekilde dizayn edildiğini, tuvaletin bu odanın içinde yer aldığını ancak odaya konulan kişilerin yemeklerini görevli nezaretinde yemekhanede yediklerini ifade etmiştir. A.A.nın savunmasına göre başvuruçuyu bu odalardan birine konulmamıştır. Başvuruçunun kavgaya karıştığına ya da kamu malına zarar verdiğine ilişkin bir tutanak mevcut değildir.

24. 24/3/2016 tarihinde Aşkale GGM'de özel güvenlik görevlisi grup amiri olarak görev yapan G.E.nin iddialarla ilgili olarak *bilgi sahibi* sıfatıyla beyanı alınmıştır. G.E. başvuruçunun Kırgızistan vatandaşı başka bir kişi ile birlikte ilgi odasında tutulması ve

kamera ile takip edilmesi konusunda A.A. tarafından sözlü olarak verilen talimatı yazılı tutanağa bağladığını ve yerine getirdiğini söylemiştir. G.E. başvuruçunun yemeklerini ilgi odasında yediğini ancak zincirli, kelepçeli ve soğuk bir odada tutulduğunun doğru olmadığını, iddia edildiği şekilde kötü muameleyle maruz kaldığına tanık olmadığını ifade etmiştir. G.E.nin ifadesinin diğer ilgili kısmı şöyledir:

"... İlgi odasına girdikten birkaç gün sonra telsizden şahsın ilgi odasından çıkarılarak, zemin katta bulunan parmak izi odasına götürmem söylenmesi üzerine, ben şahsı bu odaya getirdim. Burada Merkez Müdür Vekili A.A. gelerek şahısla yalnız görüşeceğini benim dışarı çıkmamı söyledi ben de odanın dışında bekledim. Yaklaşık yarım saatten fazla bir görüşmeleri oldu. Bu görüşmeden sonra A.A. bana şahsı normal odasına alabileceğimizi, normal odasında ikinci bir talimata kadar kalsın dedi. ... Yine şahsın o gün savcılığa götürüleceği bilgisi de A.A. tarafından bana söylendi. ... İlgi odasına alınan şahsın kendilerine zarar vermelerini önlemek amacı ile zincirli kelepçe vurulduğu oldu. Bu zincir eller ve ayakları birbirine bağlayan ortadan da yine bir zincirle bu zincirler birbirine bağlı idi. Zincir vurulması talimatı Merkez Müdürü tarafından talimat verilir, başkasının talimatı ile böyle bir şey yapılamazdı. Yine Merkez Müdürünün verdiği talimatta özel ilgi odasına kim alınırsa alınsın, kendisine zarar vermemesi için zincirli kelepçe vurularak gözetim altında tutulacak şeklinde sözlü olarak grup amirlerine talimatı vardı. Ben yine bu talimatı tutanak altına alarak güvenlik müdürüne teslim ettim. Yine bu zincirleri tutanakla 4 grup amiri teslim aldı ve ilgi odalarının bulunduğu noktalardaki görevli arkadaşlara teslim edildi. Onlarda bu 10 adet zincirli kelepçenin noktada bulunan devir teslim defterine de tam olarak alınarak sonraki vardiya görevlisine teslim edildiğine dair kayda alınmıştır. Bu uygulama tarihini hatırlayamadığım Merkezde yapılan denetlemeden önce Merkez Müdürünün talimatı ile kaldırmamız söylendi. Bu zincirler bu talimatla Güvenlik Müdürüne teslim edildi. Bundan sonra da zincir, kelepçe vurma gibi bir uygulama olmadı..."

25. Olay tarihinde Aşkale GGM'de uzman yardımcısı olarak görev yapan E.C.nin 23/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... 2015 yılının kasım ayının son gecesi yani 1 aralık gece saat 01:00 sıralarında beni arayarak kaçma girişiminde bulunan bir şahıs olduğunu bildirmeleri üzerine Merkez Müdür Vekili A.A. ile birlikte Merkeze geldik. Y.K. ile birlikte aynı odada kalan ismini hatırlamadığım Kırgızistan uyruklu bir şahsın kaçma girişiminde bulunduğunu öğrendik. Bunun üzerine o tarihte Merkez Müdür Vekili olan A.A., Y.K.'nin kaçma tehlikesi olabileceğini düşünerek özel ilgi odasına alınması için talimat verdi. ...Bu odalarda zincir veya kelepçe takılması gibi bir uygulama yoktur, zaten odalar yalıtımlı ve ısıtma sistemi mevcuttur... Y.K.nin ilgi odasında kaç gün kaldığını bilmiyorum. ...Y.K.nin merkezde kaldığı sürede kötü muameleyle maruz kaldığını düşünmüyorum, gayet sakin ve uyumlu davranışları vardı. Kötü muamele görmesi için bir sebep te yoktu..."

26. Olay tarihinde Aşkale GGM'de güvenlik müdürü olarak görev yapan F.P.nin 23/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...01 Aralık 2015 günü Merkezde bir kaçma girişiminde bulunan bir şahıs olduğu Güvenlik müdürü olduğum için bana bildirildi. Merkeze geldiğimde Y.K. ile aynı odada kalan şahsın kaçma girişiminde bulunduğunu öğrendim. Geldiğimde Merkez Müdür Vekili A.A.nın da merkeze geldiğini gördüm. O gece grup amiri olan M.B. ye Y.K.nin sorumlu olduğunu ve ilgi odasına alınması gerektiğini söyledi. Sonraki gün de bana "bu şahsın sıkıntılı olduğunu, kaçma tehlikesinin olduğunu, dikkat etmemiz gerektiğini, şahıs ilgi

odasında olacak" şeklinde talimat verdi. Bu olaydan sonra şahıs ilgi odasına alındı ancak bu odada kaç gün kaldığını bilmiyorum... ..şahıs uyumlu ve sakindi. Şahsın Merkezimizde kaldığı süre içerisinde herhangi bir konu hakkında şikayeti veya bir olaya karıştığını görmedim. Geri Gönderme Merkezinde bulunan ilgi odalarına sorumlu şahıslar alınır ve bu odalardan Merkez Müdürlüğünde 12 adet vardır. Bu odalarda ve odaların koridorlarında kamera vardır ve kamera görevlileri tarafından sürekli izlenmektedir. Ayrıca bu odaları günlük kontrol ederim. Kontrol esnasında Y.K. isimli şahsın kelepçeli veya zincirli olduğunu görmedim..."

27. Olay tarihinde Aşkale GGM'de güvenlik kameralarını izlemekle görevli özel güvenlik görevlisi olarak görev yapan R.F.nin 24/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...ilgi odalarında kamera düzeneği mevcuttur ve bu odalarda şahıslar kaldığı zaman bunlar tarafımızdan sürekli izlenmektedir. Çünkü bu odaya alınan şahısların kendilerine veya etrafa zarar verme ihtimalleri olduğundan bu odalara alınır. Bahse konu kaçma girişimi olayı olduktan sonra benim vardiyamda iki şahsın da ellerinin veya ayaklarının zincirli olduğunu veya başka türlü kötü bir muamele ile karşılaştığını görmedim ve duymadım... Şahıs ilgi odasında sakindi ve herhangi bir sorun yaratmadı. Şahsın kaç gün kaldığını ve ne zaman çıktığını hatırlamıyorum. İlgi odalarında sorumlu şahıslara kendilerine ve etraf zarar vermemeleri için zincirli kelepçe vurulduğu doğrudur... ..Kameralardan ilgi odasında kalan 8-10 şahsın zincirli kelepçe ile tutulduğuna şahit oldum. Bazılarında bir gün bazılarında birkaç saat takılı vaziyette olduğu olmuştur... Bu zincirler sıkı bir şekilde bağlanmaz, herhangi bir yere sabitlenmez, ellerde ve ayaklardan bağlı ortadan da bir zincirle bağlı şekilde idi..."

28. Olay tarihinde Aşkale GGM'de özel güvenlik görevlisi olarak görev yapan R.K.nın 30/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...Kırgızistan vatandaşı bir şahsın kaçma girişimi oldu ve kaçmadan yakalandı... Kaçan şahıs yakalandıktan sonra Y.K. isimli şahıs ile birlikte aynı gece olay sonrası farklı ilgi odalarına alındılar. Y.K. isimli şahsı tam tarihini hatırlamıyorum ancak birkaç gün sonra ilgi odasında gördüm. Şahsı gördüğümde gayet iyi durumdaydı. Kaldığı oda diğer ilgi odalarıyla aynı odalardan biriydi. Hangi oda olduğunu hatırlamıyorum. Şahsı gördüğümde kelepçe ve zincir olup olmadığını hatırlamıyorum. Y.K. isimli şahsın ilgi odasında kaç gün kaldığını hatırlamıyorum. ... Bahse konu odalardan şahısları elden ve ayaktan kelepçe vurulup ortadan da bu kelepçeler zincirle birbirine bağlı bir şekilde tutulduğunu bir iki şahısta gördüm. ... Ben ilgi odalarının bulunduğu blokta çalıştığım zaman birgün göreve geldiğimde görevi bana devreden arkadaş bұndan sonra ilgi odasına alınan her şahsın kelepçeleneceğini söyledi bir süre uygulama bu şekilde devam etti..."

29. Olay tarihinde Aşkale GGM'de özel güvenlik görevlisi grup amiri olarak görev yapan M.B.nin 30/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Bahse konu tarihlerde aynı blokta kalan Kırgızistan vatandaşı bir şahsın kaçma girişimi oldu ve kaçmadan yakalandı. Şahsın kaçmaya çalıştığı gece ben vardiya amiri olarak görev yapıyordum. ... Kaçan şahısla birlikte Y.K.nin de ilgi odasına alınması söylendi ancak talimatı kimin verdiğini ve neden ilgi odasına alındığı hakkında bilgim yoktur. ... Şahıs ilgi odasına alındıktan sonra kaç gün kaldığını hatırlamıyorum ancak tahminen bir hafta kalmış olabilir. Şahsın ilgi odasına alınmasıyla ilgi herhangi bir tutanak

düzenlendiğini hatırlamıyorum. Bahse konu olaydan sonraki vardiyamda. Vardiya amiri olarak ilgi odalarını kontrol ettiğimde şahsın dilekçesinde belirttiği gibi zincirli ve kelepçeli değildi. Odası da diğer odalarla aynı şartlara sahipti. Kaldığı odanın soğuk, zemininde su veya buz olan bir oda olması söz konusu değildir. Şahsın bahsettiği gibi elden ve ayaktan kelepçe vurulması gibi bir uygulama Merkezde hiç olmamıştır..."

30. Olay tarihinde Aşkale GGM'de özel güvenlik görevlisi olarak görev yapan K.B.nin 31/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Bahse konu kaçma girişiminin olduğu gece ben kamera görevlisiydim, görüntüleri izlemedim. Kaçmaya çalışan şahıs ile birlikte olay olmadan önce Y.K. isimli şahıs ile koridorda görüşmeleri oldu. Olay neticesi de Geri Gönderme Merkezine gelen A.A.da görüntüleri geriye dönük olarak inceledi. Aynı akşam iki şahıs da ilgi odasına alındı. ...Şahıs ilgi odasına alındığında kelepçeli değildi. Yine ilgi odasında kaldığı süre içerisinde kelepçeli zincirli bir şekilde görmedim. Ben olay sonrası tekrar 36 saat sonra geldiğimde şahıslar ilgi odasında değillerdi. Daha sonrada bu şahısları görmedim. ...Y.K. isimli şahsın kaldığı oda diğer ilgi odaları ile aynı şartlara sahipti, söylediği elleri ve ayakları zincirli, soğuk, zemininde su ve buz olan odada kaldığı doğru değildir. Şahsı ben gördüğüm kadarı ile sakindi ve herhangi bir eylemi de olmadı. Ben Geri Gönderme Merkezi açıldığından beri kamera görevlisi olarak çalışmaktayım. İlgi odasına zincir ve kelepçe vurulması uygulaması yapıldı. Merkezden 6 şahsın kaçma girişiminde bulunmasından sonra böyle bir uygulama başladı. Merkez Müdürü A.A.nın geçindiği soruşturma zamanında bu uygulama son buldu. ..."

31. Olay tarihinde Aşkale GGM'de özel güvenlik görevlisi olarak görev yapan S.K.nin 24/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...ben bu olayı 36 saat sonra göreve geldiğimde öğrendim. Şahısların ilgi odasına kaçma girişiminde bulunduğundan dolayı alındığı söylendi. Bende göreve geldiğimde şahsı ilgi odasında gördüm ancak burada zincirli ve kelepçeli bir vaziyette değildi. Odasında su veya buz yoktu. Y.K. isimli şahsa kötü muamele veya zincirlendiğini görmedim ve duyamadım. Ben ilgi odalarının bulunduğu blokta hiç çalışmadım. Şahsın iddia ettiği gibi zincirlenmek sureti veya kelepçeli şekildre Merkezde çalıştığım zaman içerisinde kimseyi görmedim, intihar girişiminde bulunan bir şahsın kendine zarar vermesini önlemek amacı ile bu şekilde zincirli kelepçe takıldığını duydum..."

32. Olay tarihinde Aşkale GGM'de özel güvenlik görevlisi grup amiri olarak görev yapan İ.A.nın 24/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Tekrar göreve gündüz vardiyasına 36 saat sonra geldiğimde. Bana görevi devreden grup amiri kaçma girişiminden bahsederek 2 şahsın ilgi odasına alındığını Merkez Müdür Vekilinin talimatıyla Şahısların yarım saatte bir kontrol edilmesi. Kamera görevlilerine şahısları sürekli olarak izlemeleri. Kat görevlilerinin dikkatli ve duyarlı olması hususundaki talimatlarını iletti... Şahsın iddia ettiği gibi elleri ve ayakları kelepçe ve zincirle bağlı değildi. Kaldığı ilgi odası diğer ilgi odaları ile aynı şartlarda idi. Odanın zemininde su veya buz yoktu. Şahsın herhangi bir şekilde kötü muameleye maruz kaldığını görmedim ve bu şekilde bir duyum da almadım... Kaç gün ilgi odasında kaldığını bilmiyorum. İlgi odasında kalan şahıslara önceden zincirli kelepçe vuruluyordu. Bu uygulama 1 Kasım 2015 tarihinde başladı, bitiş tarihini hatırlamamakla birlikte Aralık ayı sonunda bu uygulamadan

vazgeçildi ve zincirler toplatıldı. Bu zincirleri toplama talimatını A.A. Verdi, zincirleri ben toplayarak o zaman güvenlik müdürü olan M.B.ye teslim ettim .Bu zincirli kelepçeler Merkezde sorun çıkartan şahıslara kendilerine ya da etrafa zarar vermemesi için vuruluyordu. Suriye uyruklu R. İsimli bir şahsın intihar girişiminde bulunmasından sonra kullanılmaya başlandı. Zincirleri Merkez Müdürü A.A.dan teslim aldığımda bana; 'zincirleri aldığıma dair tutanağını tut ve diğer grup amirlerine teslim ederken de tutanakla teslim et, hücrelerin olduğu bloktaki güvenlik noktasında dursun' şeklinde talimat verdi ve bu şekilde uygulama devam etti. Bu tutanaklarda güvenlik müdürüne teslim edilmiştir. Şahıs yemeklerini odasında normal bir şekilde yedi..."

33. Olay tarihinde Aşkale GGM'de özel güvenlik görevlisi olarak görev yapan Ö.K.nın 23/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...Y.K. isimli şahsı tanımam... Bahse konu odalarda herhangi bir zincir düzeneği yoktur ancak çok sorunlu olan şahıslara kendisine zarar vermesin diye ellerine ve ayaklarına zincir vurulduğunu biliyorum. Zincir de şahsı sıkacak zarar verecek bir zincir değil, zincir bol ve şahsın hareket kabiliyetini kısıtlıyacak bir zincir değildir. Bu zincir de şahıs sakinleştiği zaman çıkartılır. Odalarda yalıtım mevcut soğuk olması ve su olmasının imkanı yoktur... Ben Merkezde çalıştığım süre içerisinde bu şahsa veya başka bir şahsa kötü muamelede bulunulduğuna dair bir bilgim ve görgüm olmadı..."

34. Olay tarihinde Aşkale GGM'de özel güvenlik görevlisi olarak görev yapan A.C.Ö.nün 31/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Şahsın dilekçesinde anlattığı kaçma girişiminin meydana geldiği gün ben gündüz vardiyasındaydım. Olay devrettiğimiz vardiyanın gece grubunda meydana gelmiş. Ben bu olayı tekrar vardiyaya geldiğimde öğrendim bana bu olay neticesinde bir kişinin ilgi odasına alındığı söylendi ancak bu kişinin kim olduğunu bilmiyorum. Dilekçe de bahsedilen diğer hususlar hakkında sadece ilgi odalarına alınan şahıslara zincir ve kelepçe vurulduğunu biliyorum. Zincir ve kelepçe vurma talimatını sadece Merkez Müdür Vekili verirdi. Talimatta da kamu malına zarar veren, kamu malını hor kullanan şahıslar ilgi odalarına alındığında zincir ve kelepçe vurulacak şeklinde talimat vermiştir. Ben ilgi odalarının bulunduğu katta hiç çalışmadım. Şahsın anlattığı gibi soğuk küçük bir odada kaldığına tamik olmadım. Bu şekilde bir oda bulunmamaktadır..."

35. Olay tarihinde Aşkale GGM'de özel güvenlik görevlisi olarak görev yapan Se.K.nın 24/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Y.K. isimli şahsa kötü muamele veya zincirlendiği hakkında bilgi sahibi değilim. Ben ilgi odalarının bulunduğu bloкта hiç çalışmadım. Şahsın iddia ettiği gibi zincirlenmek sureti veya kelepçeli şekilde Merkezde çalıştığım zaman içerisinde kimseyi görmedim, ancak bu şekilde uygulama olduğunu duydum..."

36. Olay tarihinde Aşkale GGM'de özel güvenlik görevlisi olarak görev yapan O.O.nun 24/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Bana sorulan Y.K. isimli şahsı ismen dahi duymadım. ...Bu olaydan sonra bu odalarda kalan şahısların zincir veya kelepçe takıldığını görmedim. Şahısların kaldığı

odada kameradan gördüğüm kadar duvarları yalıtımlı odada su veya donmuş su görmedim. Üsüdüklerine dair bir belirti de görmedim. Bu şahsın kaç gün bu odada kaldığını bilmiyorum ancak kötü muameleye maruz kaldığına tanık olmadım. ... İlgili odalarında kalan şahısların kendilerine zarar vermemesi için önceden zincirli kelepçe vurulduğunu gördüm. Ancak kelepçe ve zincir kimin talimatı ile vurulduğu hakkında bilgim yoktur..."

37. Olay tarihinde Aşkale GGM'de özel güvenlik görevlisi olarak görev yapan Ö.F.U.nun 24/3/2016 tarihinde polis merkezinde bilgi sahibi sıfatıyla alınan ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...kamera sorumlusu olarak çalışmaktayım Y.K. isimli şahsı tanımam... İlgili odalarına getirilen şahıslar sorun çıkartan şahıslardır... Bu odalarda kalan şahıslara kelepçe takıldığını gördüm. Kelepçe de şahsın kendisine zarar vermesini önlemek amacıyla takılırdı zincir takılan şahıs görmedim. Bu odalara giren bütün şahıslara değil sadece kendine zarar verebilecek şahıslara kelepçe takılırdı. ... Y.K. isimli şahsın odaya alındığını bilmiyorum. ... Şahsın dilekçesinde anlattığı şekilde elleri ve ayakları zincirli ve kelepçeli olarak bir şahsın kaldığını görmedim..."

38. Olay tarihinde başvuruyla birlikte Aşkale GGM'de tutulan diğer yabancı uyruklu şahısların daha sonra başka GGM'lere transfer edilmiş olmaları nedeniyle tanık sıfatıyla beyanları alınamamıştır.

39. 14/3/2016 tarihinde Aşkale GGM'de olay yeri incelemesi yapılmıştır. İncelemeyi yapan kolluk görevlileri tanık beyanlarında ilgili odalarının bulunduğu bölümler olarak tarif edilen yerlerde yaptıkları tespitlerde, bu bölümlerdeki tek kişilik odaların yaklaşık 8 m² büyüklüğünde olduğunu, demir kapılarında sürgülü kilitleme mandallarının bulunduğunu, odaların iç kısmının süngerle kaplı olduğunu, odaların içinde bir pencere ve tuvalet olduğunu, eşya olarak yalnızca bir sünger yatak bulunduğunu ve bütün odaların güvenlik kamerası sistemi ile izlendiğini tutanağa bağlamıştır.

40. Aşkale GGM 16/3/2016 tarihli yazısında; kamera görüntülerinin 60 saat boyunca saklanabildiğini, ellerinde 1/12/2015-8/12/2015 tarihleri arasında daha önce Aşkale Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilen görüntülerden başka kayıt bulunmadığını bildirmiştir.

41. Soruşturmanın genişletilmesi kararının ardından elde edilen yeni delilleri değerlendiren Aşkale Cumhuriyet Başsavcılığı 14/6/2016 tarihinde, yeniden kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Karar gerekçesinde; tanıkların beyanlarında mağdura herhangi bir kelepçe ve zincir takılmadığını ve soğuk odada bekletilmediğini ifade ettikleri, GGM'de olay yeri inceleme görevlilerince yapılan araştırma sonucunda başvuruçunun iddia ettiği soğuk oda şeklinde bir yerin olmadığına belirlendiği, taşkınlık çıkaran ya da firar girişiminde bulunan kaçak göçmenlerin kısa süreliğine konulduğu yerlerde herhangi bir olumsuz durumun tespit edilmediği, başvuruçunun yeniden alınan beyanında kelepçe takılması dışında herhangi bir kötü muamele, darp veya psikolojik baskıya maruz kalmadığını beyan ettiği ve başvuru hakkında tanzim edilen adli rapora göre başvuruçunun işkenceye uğradığına dair herhangi bir tespitin yapılamadığı hususları yer almıştır.

42. Başvuruçunun avukatı kovuşturmaya yer olmadığına dair bu ikinci karara karşı da itirazda bulunmuştur. İtirazı inceleyen Erzurum 2. Sulh Ceza Hâkimliği 22/6/2016 tarihli kararıyla bu itirazı kesin olarak reddetmiştir. Karar gerekçesi şöyledir:

"Şüpheli soruşturmanın genişletilmesi kararından sonra alınan 03/05/2015 tarihinde alınan beyanında 'nezarete kelepçeli kalmam dışında herhangi bir kötü muamele, darp veya psikolojik bir baskıda bulunmadılar'. şeklinde beyanda bulunmuştur.

Kovuşturmanın genişletilmesi kararından sonra alınan tanıkların beyanlarında, mağdura işkence ya da kötü muamele yapmak maksadı ile kelepçe ve zincir takılmadığını, soğuk odada bekletilmediğin beyan ettikleri, bir kısım tanıkların ise kişilerin kendisine ve etrafa zarar vermesi ihtimali doğduğunda kelepçe takılabileceğini, bu uygulamanın müdür talimatı ile yapıldığını belirttikleri anlaşılmıştır. Müştekinin alınan son beyanında da kendi göğsüne çatal ile zarar verdiğini belirttiği gözetildiğinde, şüphelinin kelepçelenmesinin yasal mevzuata uygun olduğu yapılan önleme işleminin işkence veya kötü muamele olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığı kanaatine varılmıştır.

Teknik personeller... tarafından tutulan tutanakta kamera kayıt sisteminin 60 saat olduğu, 01/12/2015-09/12/2015 tarihleri arasında gönderilen kayıtların dışında herhangi bir kayıt olmadığı hususları belirtilmiştir.

Dosya üzerinden yapılan incelemede soruşturmanın genişletilmesi kararından sonra alınan tanık beyanları, raporlar, kamera kaydına ilişkin tutulan tutanak ile müşteki Y.K'nin son beyanları birlikte değerlendirildiğinde şüphelinin müştekiye karşı iddia edilen işkence suçunu işlediğine dair müştekinin soyut beyanı dışında dosya kapsamında herhangi bir delil bulunmadığı anlaşılmakla, söz konusu itirazın reddine karar vermek gerekmiş ..."

43. Ret kararı başvurusunun avukatına 12/7/2016 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 11/8/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

44. 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun "Sınır dışı etmek üzere idari gözetim ve süresi" kenar başlıklı 57. maddesi şöyledir:

"(1) 54 üncü madde kapsamındaki yabancılar, kolluk tarafından yakalanmaları halinde, haklarında karar verilmek üzere derhal valiliğe bildirilir. Bu kişilerden, sınır dışı etme kararı alınması gerektiği değerlendirilenler hakkında, sınır dışı etme kararı valilik tarafından alınır. Değerlendirme ve karar süresi kırk sekiz saati geçemez.

(2) Hakkında sınır dışı etme kararı alınanlardan; kaçma ve kaybolma riski bulunan, Türkiye ye giriş veya çıkış kurallarını ihlal eden, sahte ya da asılsız belge kullanan, kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın Türkiye 'den çıkmaları için tanınan sürede çıkmayan, kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar hakkında valilik tarafından idari gözetim kararı alınır. Hakkında idari gözetim kararı alınan yabancılar, yakalamayı yapan kolluk birimince geri gönderme merkezlerine kırk sekiz saat içinde götürülür.

(3) Geri gönderme merkezlerindeki idari gözetim süresi altı ayı geçemez. Ancak bu süre, sınır dışı etme işlemlerinin yabancıнын iş birliği yapmaması veya ülkesiyle ilgili doğru bilgi ya da belgeleri vermemesi nedeniyle tamamlanamaması halinde, en fazla altı ay daha uzatılabilir.

(4) İdari gözetimin devamında zaruret olup olmadığı, valilik tarafından her ay düzenli olarak değerlendirilir. Gerek görüldüğünde, otuz günlük süre beklenilmez. İdari gözetimin devamında zaruret görülmeyen yabancılar için idari gözetim derhal sonlandırılır. Bu yabancılar, belli bir adreste ikamet etme, belirlenecek şekil ve sürelerde bildirimde bulunma gibi idari yükümlülükler getirilebilir.

(5) İdari gözetim kararı, idari gözetim süresinin uzatılması ve her ay düzenli olarak yapılan değerlendirmelerin sonuçları, gerekçesiyle birlikte yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Aynı zamanda, idari gözetim altına alınan kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa, kendisi veya yasal temsilcisi kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(6) İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim kararına karşı sulh ceza hakimine başvurabilir. Başvuru idari gözetimi durdurmaz. Dilekçenin idareye verilmesi halinde, dilekçe yetkili sulh ceza hakimine derhal ulaştırılır. Sulh ceza hakimi incelemeyi beş gün içinde sonuçlandırır. Sulh ceza hakiminin kararı kesindir. İdari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim şartlarının ortadan kalktığı veya değiştiği iddiasıyla yeniden sulh ceza hakimine başvurabilir.

(7) İdari gözetim işlemine karşı yargı yoluna başvuranlardan, avukatlık ücretlerini karşılama imkanı bulunmayanlara, talepleri halinde 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu hükümlerine göre avukatlık hizmeti sağlanır."

45. 6458 sayılı Kanun'un "Geri gönderme merkezleri" kenar başlıklı 58. maddesi şöyledir:

"(1) İdari gözetime alınan yabancılar, geri gönderme merkezlerinde tutulurlar.

(2) Geri gönderme merkezleri Bakanlık tarafından işletilir. Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yaparak bu merkezleri işlettirebilir.

(3) Geri gönderme merkezlerinin kurulması, yönetimi, işletilmesi, devri, denetimi ve sınır dışı edilmek amacıyla idari gözetimde bulunan yabancıların geri gönderme merkezlerine nakil işlemleriyle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

46. 6458 sayılı Kanun'un "Geri gönderme merkezlerinde sağlanacak hizmetler" kenar başlıklı 59. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

(1) Geri gönderme merkezlerinde;

a) Yabancı tarafından bedeli karşılanamayan acil ve temel sağlık hizmetleri ücretsiz verilir,

b) Yabancıya; yakınlarına, notere, yasal temsilciye ve avukata erişme ve bunlarla görüşme yapabilme, ayrıca telefon hizmetlerine erişme imkanı sağlanır,

c) Yabancıya; ziyaretçileri, vatandaşı olduğu ülke konsolosluk yetkilisi, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği görevlisiyle görüşebilme imkanı sağlanır,

..."

47. 22/4/2014 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşlettirilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik'in (Yönetmelik) "*Tanımlar*" kenar başlıklı 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi şöyledir:

" (1) *Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;*

ç) *Geri gönderme merkezi: İdari gözetim altına alınan yabancıların barındırılmaları ve kontrol altında tutulmaları amacıyla kurulan ve doğrudan işletilen veya kamu kurum ve kuruluşlarıyla, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yapılarak işlettirilen merkezleri,*

...

İfade eder."

48. Yönetmelik'in "*Merkezlerin çalışma esasları*" kenar başlıklı 4. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Merkezlerin kurulması, işletilmesi ve işlettirilmesinde ve bu Yönetmelik kapsamında verilecek hizmetlerin yerine getirilmesinde aşağıdaki usul ve esaslara göre hareket edilir.

a) Yaşam hakkının korunması.

b) İnsan odaklı yaklaşım.

...

f) Barınanların sosyal ve psikolojik açıdan güçlendirilmesi..."

49. Yönetmelik'in "*Merkez müdürü ve görevleri*" kenar başlıklı 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"(2) Merkez müdürünün görev ve yetkileri şunlardır:

a) ilgili mevzuat çerçevesinde merkezi yönetmek.

b) Kurum Personeli üzerinde mevzuatın öngördüğü şekilde yönetim, gözetim, denetim ve koordinasyon yetkisini kullanmak.

...

ğ) Mevzuat kapsamında yapısal ve idari her türlü tedbiri almak.

...

i) idari gözetim altında tutulan yabancıların kaçmalarını önlemek için gerekli tedbirleri almak.

..."

50. 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un "Özel güvenlik görevlilerinin yetkileri" kenar başlıklı 7. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Özel güvenlik görevlilerinin yetkileri şunlardır:

...

c) (Değişik: 23/1/2008 – 5728/544 md.) Ceza Muhakemesi Kanununun 90 ıncı maddesine göre yakalama.

d) (Değişik: 23/1/2008 – 5728/544 md.) Görev alanında, haklarında yakalama emri veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama.

...

ı) Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama.

j) (Değişik: 23/1/2008 – 5728/544 md.) Olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla Ceza Muhakemesi Kanununun 168 inci maddesine göre yakalama.

k) (Değişik: 23/1/2008 – 5728/544 md.) Türk Medeni Kanununun 981 inci maddesine, Borçlar Kanununun 52 nci maddesine, Türk Ceza Kanununun 24 ve 25 inci maddelerine göre zor kullanma."

51. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Bir suçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet savcısının görevi" kenar başlıklı 160. maddesi şöyledir:

"(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.

(2) Cumhuriyet savcısı, maddi gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür."

52. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "İşkence" kenar başlıklı 94. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

...

(4) Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

..."

53. 5237 sayılı Kanun'un "Eziyet" kenar başlıklı 96. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükümlenir."

B. Uluslararası Hukuk

54. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 3. maddesi şöyledir:

"Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz."

55. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Sözleşme'nin 3. maddesi ile ilgili içtihatlarında kötü muamele yasağının demokratik toplumların en temel değeri olduğunu vurgulamıştır. Terörle ya da organize suçlarla mücadele gibi en zor şartlarda dahi mağdurların davranışlarından bağımsız olarak işkence, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlerin Sözleşme'yle yasaklandığı belirtilmiştir. Kötü muamele yasağının Sözleşme'nin 15. maddesinde belirtilen toplum hayatını tehdit eden kamusal tehlike hâlinde dahi hiçbir istisnaya yer vermediği içtihatlarda hatırlatılmıştır (birçok karar arasından bkz. *Selmouni/Fransa*, B. No: 25803/94, 28/7/1999, § 95; *Labita/İtalya* [BD], B. No: 26772/95, 6/4/2000, § 119).

56. Öte yandan bir muamele veya cezanın kötü muamele olduğunu söyleyebilmek için eylemin *minimum ağırlık eşliğini* aşması beklenir (birçok karar arasından bkz. *Raninen/Finlandiya*, B. No: 20972/92, 16/12/1997, § 55; *Erdoğan Yağız/Türkiye*, B. No: 27473/02, 6/3/2007 §§ 35-37; *Gafgen/Almanya* [BD], B. No: 22978/05, 1/6/2010, §§ 88-90; *Costello-Roberts/Birleşik Krallık*, B. No: 13134/87, 25/3/1993, § 30).

57. AİHM; devletlerin vatandaşları olmayan kişilerin ülkelerine girmeleri, ülkelerinde kalmaları ya da sınır dışı edilmeleri konularında uluslararası hukuktan kaynaklanan hakları olduğunu ancak bu haklarını kullanırken Sözleşme'nin 3. maddesine saygı göstermeleri gerektiğini kabul etmektedir. Bu kapsamda özgürlüğünden yoksun bırakılan yabancılara uygulanan tedbirlerin Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edip etmediği belirlenirken bu tedbirlerin sertliği, süresi, amacı ve uygulandığı kişi üzerindeki etkileri değerlendirilmelidir (*Riad ve Idiab/Belçika*, B. No: 29787/03, 29810/03, 24/1/2008, §§ 94, 98; *Van der Ven/Hollanda*, B. No: 50901/99, 4/2/2003, § 51).

58. AİHM'in işkence ve kötü muamele yasağının ihlali iddialarının devletin pozitif ve negatif yükümlülükleri bakımından incelenmesi ile ilgili genel prensipleri için bkz. *Bouyid/Belçika* [BD], B. No: 23380/09, 28/9/2015, §§ 81-90, 114-123.

59. Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyinin işkence ve kötü muamele yasağı ile ilgili temel metin ve raporları için ilgili olduğu ölçüde bkz. *F.E ve diğerleri*, B. No: 2014/15586, 23/1/2019, §§ 70-83 ve *I.S. ve diğerleri*, B. No: 2014/15824, 22/9/2016, §§ 62-65.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

60. Mahkemenin 2/6/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

61. Başvurucu; Aşkale GGM'de tutulduğu süre içinde adli veya idari bir karar bulunmaksızın özgürlüğünün kısıtlanması, yine Aşkale GGM'de tutulduğu dönemde haklarının kendisine bildirilmemesi ve maruz kaldığı hak ihlallerine karşı tazminat talep etme imkânının bulunmaması nedenleriyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedir. Başvurucu ayrıca bu hak ihlallerinin giderilmesi için başvurulabilecek etkili bir hukuk yolu olmadığından şikâyet etmektedir.

2. Değerlendirme

62. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasında hürriyeti kısıtlanan kişiler için güvence altına alınan bir yargı merciiine etkili başvuru hakkı, Anayasa'nın 40. maddesinin özel (*lex specialis*) bir hâlini ifade ettiğinden somut olayda 40. madde açısından ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir (aynı yöndeki karar için bkz. *B.T.*, B. No: 2014/15769, 30/11/2017, § 69). Başvurucunun iddiaları bir bütün hâlinde Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında incelenecektir.

63. Temel hak ve özgürlüklere saygı devletin tüm organlarının uyması gereken bir ilke olup bu ilkeye uygun davranılmadığı takdirde ortaya çıkan ihlale karşı öncelikle yetkili idari mercilere ve derece mahkemelerine başvurulmalıdır. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Başvurucunun bireysel başvuru konusu şikâyetini öncelikle ve süresinde yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve delilleri zamanında bu makamlara sunması, bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir. İddia edilen hak ihlallerinin bu olağan denetim mekanizması içinde giderilememesi durumunda bireysel başvuru yoluna gidilebilir (*İsmail Buğra İşlek*, B. No: 2013/1177, 26/3/2013, § 17).

64. 6458 sayılı Kanun'un 57. maddesinin (6) numaralı fıkrasına göre idari gözetim kararına karşı sulh ceza hâkimliklerine itirazda bulunulabilmektedir. Sulh ceza hâkimliklerinin idari gözetim altına alma kararlarının hukuka uygunluğunu denetleme yetkileri bulunmaktadır. Hukuka aykırı idari gözetim kararı nedeniyle uğranılan zararın tazminine ilişkin davalarda ise görevli mahkemeler idare mahkemeleridir. İdari yargı yerinin yetkisi idari gözetim kararı nedeniyle herhangi bir zararın doğup doğmadığını ve bir zarar doğmuşsa zararın miktarını tespit etmekten ibaret olup idari gözetim kararının hukuka uygun olup olmadığını denetleme yetkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle idari gözetim kararına karşı sulh ceza hâkimliğine itiraz edilmeden idari yargıda tam yargı davası açılmaz (*B.T.*, §§ 70, 71).

65. Başvurucunun 4/11/2015 tarihinde idari gözetim altına alınarak İstanbul GGM'ye konulduğunu ifade ettiğinin ve İstanbul GGM'de kaldığı dönemde özgürlüğünün hukuka aykırı olarak kısıtlandığına dair bir şikâyeti bulunmadığının altı çizilmelidir. İdari gözetim altına alınan yabancıların yönetsel gereklilik nedeniyle başka bir GGM'ye transfer edilmeleri hâlinde yeniden idari gözetim altına alma kararı alınması ve bu kararın nedenleri ile karara karşı başvurulabilecek hukuk yolları konusunda yeniden bilgilendirme yapılmasına dair yasal bir zorunluluk bulunmamaktadır.

66. Başvurucunun idari gözetim sürecinin herhangi bir aşamasında 6458 sayılı Kanun'un 57. maddesinin (6) numaralı fıkrasına göre sulh ceza hâkimliğine başvurduğuna dair bir belge sunmadığı kaydedilmelidir. Başvurucunun idari gözetim kararının hukuka uygun olup olmadığını denetlemek üzere öngörülen bu kanun yoluna başvurmaması nedeniyle hukuka aykırılığını ileri sürdüğü bu karar nedeniyle tam yargı davası açma imkânı da bulunmamaktadır.

67. Sonuç olarak başvurucunun gerek özgürlüğünün kısıtlanması ile ilgili etkili bir hukuki denetleme imkânı veren 6458 sayılı Kanun ile düzenlenen kanun yoluna gerekse haksızlığını ileri sürdüğü idari uygulama nedeniyle tazmin imkânı veren tam yargı davası açma yoluna başvurmadan bireysel başvuruda bulunduğu tespit edilmiştir.

68. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Eziyet Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

69. Başvurucu; yılın en soğuk zamanı olan aralık ayında Aşkale GGM'de el ve ayaklarından kelepçeli ve bu kelepçeler zincirle birbirine bağlı bir şekilde, ısıtması olmayan bir hücrede on gün boyunca tutulduğunu, bu süre boyunca dış dünyayla ilişki kurmasının engellendiğini, maruz kaldığı bu muamele ile Sözleşme'nin 3. ve Anayasa'nın 17. maddelerinde güvence altına alınan işkence yasağının esas yönünden ihlal edildiğini iddia etmektedir.

70. Başvurucu ayrıca şikâyetleri ile ilgili etkili soruşturma yapma yükümlülüğünün yerine getirilmemesi nedeniyle işkence yasağının usul bakımından da ihlal edildiğini ileri sürmektedir. Başvurucu bu iddiasıyla ilgili olarak Savcılık ve Sulh Ceza Hâkimliğine yaptığı şikâyetin ardından başlatılan soruşturmanın kamu gücünü kullanan idarecilerin beyanlarına göre yürütüldüğünü, GGM tarafından gönderilen kamera kayıtlarının olayla ilgili olup olmadığının sorgulanmadığını, olay yeri keşfinin yapılmadığını, Erzurum 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin 22/6/2016 tarihli kararında GGM'de kelepçe takılmasının yasal dayanağı olduğunu belirtmesine karşılık böyle bir yasal dayanak bulunmadığını, eylemleri ile ilgili olarak ceza infaz kurumu görevlileri hakkında ne disiplin cezası ne de adli ceza uygulandığını ifade etmiştir.

71. Başvurucu son olarak GGM'lerde kalan yabancıların işkence ve kötü muameleye maruz kaldıklarına ilişkin şikâyetleri ile ilgili başvuru iç hukuk yollarının etkisiz kaldığını beyan ederek işkence ve kötü muamele yasağı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının da ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir. Bu bağlamda maruz kaldığı muamele nedeniyle Savcılık ve Sulh Ceza Hâkimliğine müracaat ettiğini ancak soruşturma sırasında hastaneye sevk edilip ruhsal ve bedensel muayenesinin yaptırılmadığını, olay yeri keşfinin yapılmadığını, kamera kayıtlarının muhafazası ve incelenmesinin sağlanmadığını, soruşturmanın hakkaniyete uygun yürütülmediğini ileri sürmektedir.

2. Değerlendirme

72. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" kenar başlıklı 17. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

...

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.

... "

73. Anayasa'nın 5. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, ... Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

74. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, § 16). Başvurucunun Anayasa'nın 17. ve Sözleşme'nin 3. maddeleri altında dile getirdiği şikâyetlerinin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan eziyet yasağı çerçevesinde incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Öte yandan başvurunun etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyeti ile eziyet yasağının usul boyutu bakımından ihlal edildiğine yönelik şikâyeti aynı olay ve iddialara dayanmaktadır. Bu nedenle etkili başvuru hakkı çerçevesinde ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek duyulmamıştır.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

75. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan eziyet yasağının ihlal edildiğine ilişkin başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

76. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasıyla bireylere işkence veya eziyet yapılması ya da bireylerin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulmaları yasaklanmıştır. Bu yasak mutlak bir nitelik taşımaktadır ve öncelikle kamusal yetkiyle güç kullanan görevlilerin kişilerin beden ve ruh bütünlüğüne hiçbir şekilde zarar vermemelerini gerektirir (aynı yönde çok sayıda karar arasında bkz. *Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 81).

77. İşkence ve kötü muamele yasağına ilişkin şikâyetlerin incelenmesinde yasağın maddi ve usul boyutlarının ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir. Yasağın maddi boyutu iki ayrı yükümlülük içermektedir. Bunlardan ilki, bireyleri işkence ya da insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye ya da cezaya tabi tutmamaktır (negatif yükümlülük). İkincisi ise

bireylerin bu tür muameleye maruz kalmasını engelleyecek etkili ve önleyici mekanizmaların kurulmasıdır. Yasağın usul boyutu, işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiğine yönelik tartışılabilir ve makul şüphe uyandıran iddialarla ilgili olarak etkili bir ceza soruşturması yapılması yükümlülüğü getirmektedir (aynı yönde çok sayıda karar arasından bkz. *Cihan Koçak*, B. No: 2014/12302, 21/9/2017, §§ 45, 46).

78. Başvurucunun GGM'de el ve ayaklarından kelepçeli, bu kelepçeler zincirle birbirlerine bağlı bir şekilde, soğuk bir hücrede tutulduğu, dış dünyayla ilişki kurmasının engellendiği yönündeki iddiaları eziyet yasağının maddi boyutu açısından incelenecektir. Başvurucunun kötü muameleye uğradığına yönelik şikâyetlerinin etkili soruşturulmadığı iddiaları ise usul boyutu başlığı altında incelenmiştir.

i. Eziyet Yasağının Maddi Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

(1) Genel İlkeler

79. Anayasa'nın kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağını ve kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir ceza veya muameleye tabi tutulamayacağını hüküm altına alan 17. maddesinin üçüncü fıkrası, demokratik toplumların en temel değerlerinden birini koruma altına almaktadır. Mutlak bir nitelik taşıyan kötü muamele yasağının mağdurların eylemi veya yetkililerin saiki ne olursa olsun ihlal edilmemesi gerekir. Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrası gereğince savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hâllerde dahi bu yasağın askıya alınmasına izin verilmemiştir (aynı yöndeki kararlar için bkz. *Cezmi Demir ve diğerleri*, § 104; *Ali Rıza Özer ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, § 74).

80. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında değerlendirilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekir. Bu asgari eşik, göreceli olup her olayın somut koşulları dikkate alınarak belirlenmelidir. Bu belirleme yapılırken muamelenin süresi, bedensel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşır. Ayrıca muamelenin ardındaki saik ve amaç dikkate alınmalıdır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 83).

81. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 17. maddesinin ihlali anlamında bir kötü muamele olup olmadığını değerlendirirken kendisine sunulan bütün delilleri inceler. Bu deliller başvuru tarafından ortaya konulmuş, Bakanlık tarafından bildirilmiş veya diğer kaynaklardan elde edilmiş olabilir. İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için makul şüphenin ötesinde kanıtların varlığı gerekir. Bu kanıtlar yeterince güçlü, açık ve uyumlu çıkarımlardan ya da aksi ispat edilmemiş karinelere dayanarak elde edilebilir. Kanıtlar değerlendirilirken ilgililerin süreçteki tutumları da dikkate alınmalıdır (aynı yöndeki karar için bkz. *Cezmi Demir ve diğerleri*, § 95).

82. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında geçen kavramlar arasında nitelik değil yoğunluk farkının bulunduğu görülmektedir. Buna göre anayasal düzenleme kapsamında kişinin maddi ve manevi varlığına en fazla zarar veren muamele *ışkencedir*. Muamelenin ağırlığının yanı sıra işkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 1. maddesinde *ışkencenin* özellikle bilgi almak, cezalandırmak veya yıldırma amacıyla ya da ayrımcı bir nedenle yapıldığı belirtilmiştir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, §§ 84, 85).

83. *İşkence* seviyesine varmayan fakat yine de önceden tasarlanmış, belirli bir süre devam eden, yaralanmaya, yoğun maddi veya manevi ızdıraba sebep olan insanlık dışı muameleler *eziyet* olarak tanımlanabilir. Bu hâllerde duyulan acı, meşru bir muamele ya da cezada kaçınılmaz olarak bulunan acının ötesine geçmelidir. *İşkenceden farklı olarak eziyette*, ızdırıp vermenin belli bir amaç doğrultusunda yapılması şartı aranmaz (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 88).

84. Kişileri küçük düşürebilecek ve utandırabilecek şekilde kişide korku, elem ve aşağılanma duygusu uyandıran veya mağduru kendi iradesine ve vicdanına aykırı bir şekilde hareket etmeye sürükleyen muameleler ise *insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele* veya *ceza* olarak tanımlanabilir. *Eziyetten farklı olarak*, uygulanan bu muamele kişide bedensel ya da ruhsal bir acı oluşturmada da küçük düşürücü veya alçaltıcı bir etki yaratmaktadır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 89).

85. Yabancı uyruklu bir kişinin sınır dışı edilme işleminin yürütülmekte olması nedeniyle yakalanması veya tutulması mümkündür. Bu kişiler hukuka uygun olarak kişi hürriyeti ve güvenliği hakkından mahrum oldukları sırada Anayasa'nın koruma alanı kapsamında bulunan diğer hak ve özgürlüklere sahiptir (geçerli olduğu ölçüde bkz. *K.A. [GK]*, B. No: 2014/13044, 11/11/2015, § 93; *Cihan Koçak*, § 57).

86. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasındaki *ışkence* ve kötü muamele yasağı, idari gözetim altında bulunan kişilere yönelik uygulamalar için de geçerlidir. Anayasa Mahkemesi daha önce birçok kararında idari gözetim altında bulunan yabancıların tutulma koşullarını *ışkence* ve kötü muamele yasağı kapsamında değerlendirerek bu kişilere sağlanması gereken asgari standartlara işaret etmiştir (diğer birçok karar arasından bkz. *K.A. §§ 87-99*).

87. Anayasa'nın 17. maddesinin firara teşebbüs, isyan, rehin alma, saldırı, meşru savunma ve zorunluluk hâli gibi durumlarda GGM'lerde barındırılan kişiler üzerinde kısıtlayıcı önlemlere başvurulmasını ve güç kullanılmasını yasakladığı söylenemez. Ancak bu kısıtlayıcı önlemlere veya güç kullanımına, durumun gerektirdiği ölçünün dışında ve kaçınılmaz olarak zor kullanmayı gerektirmeyen bir durumda başvurulması hâlinde *ışkence* ve kötü muamele yasağı ihlal edilmiş olacaktır. Anayasa Mahkemesi böyle bir durumda kötü muamele iddialarını değerlendirirken kısıtlayıcı önlemlerin hukuka uygunluğu, gerekliliği ve orantılı olup olmadığı yönünden inceleme yapacaktır (ilgili olduğu ölçüde bkz. *Gülşah Öztürk ve diğerleri*, B. No: 2013/3936, 17/2/2016, § 52; *Cihan Koçak*, §§ 59, 60).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

88. Genel kural olarak derece mahkemeleri ve diğer adli makamların önüne götürülmüş uyuşmazlıklarla ilgili delilleri değerlendirmek bu makamların görevidir ve bireysel başvurunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesinin olaylara ilişkin kendi değerlendirmelerini derece mahkemelerinin yaptığı değerlendirmelerin yerine ikame etme gibi bir görevi yoktur. Buna karşılık başvurunun kendine özgü şartları kaçınılmaz olarak gerekli kıldığında Anayasa Mahkemesi bu yönde bir değerlendirme yapabilir. Özellikle *ışkence* ve kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddialarla ilgili ayrıntılı bir inceleme yapılması gerekmektedir.

89. Somut olayda başvurunun *ışkence* ve kötü muamele iddialarına yönelik maddi olay anlatımıyla yetkili makamların ceza soruşturmasının ardından bu olaylarla ilgili vardıkları sonuçlar birbirinden farklıdır. Bu nedenle öncelikle başvurunun hücre şeklindeki

soğuk bir odada on gün süresince elleri ve ayaklarından kelepçelenmiş bir şekilde tutulduğu iddialarına yönelik olarak makul şüphenin ötesinde kanıtlar bulunup bulunmadığı belirlenmelidir.

(a) Başvurucuya Zincirli Kelepçe Takıldığına İlişkin İddia

90. Olay tarihlerinde Aşkale GGM'de güvenlik görevlisi olarak çalışan G.E., İ.A., R.F., R.K., K.B., A.C.Ö., O.O ve Ö.K. ilgi odalarına alınan kişilerin el ve ayaklarına zincirli kelepçe takılması şeklinde bir uygulama olduğunu beyan etmişlerdir. Ö.F.U. bu odalarda kalan şahıslara kelepçe takıldığını gördüğünü ancak zincir görmediğini ifade etmiştir. Se.K. ve S.K. zincir ve kelepçe takma uygulaması olduğunu duyduklarını ancak uygulamaya maruz kalan kimseyi görmediklerini söylemişlerdir.

91. G.E.nin ifadesine göre ilgi odalarına alınan şahıslara yapılan uygulamada kişinin hem elleri hem de ayakları zincirlenmekte, ayrıca el ve ayaklara takılan zincirler başka bir zincir marifetiyle birbirine bağlanmaktadır. Yine G.E., GGM Müdürü'nün ilgi odalarına kim alınırsa alınsın kendisine zarar vermesini engellemek için zincir vurulacağına yönelik sözlü talimatını tutanağa bağlayarak bizzat kendisinin Güvenlik Müdürü'ne ilettiğini beyan etmiştir. G.E. toplam on zincir bulunduğunu, bunların vardiya değişimlerinde devir teslim defterine düşülen kayıtlarla teslim edildiğini ifade etmektedir. G.E.ye göre bu zincirler GGM'de yapılan denetlemeden önce GGM Müdürü'nün talimatıyla Güvenlik Müdürü'ne teslim edilmiş ve zincir vurma uygulamasına son verilmiştir. R.K., GGM'de bir süre ilgi odalarına alınan her şahsın kelepçelenmesi şeklinde bir uygulamanın devam ettiğini beyan ederken kelepçe ve zincirin şeklini G.E.nin tarifine benzer şekilde tarif etmiştir. R.F.nin ilgi odalarına alınan kişilere takılan kelepçe ve zincir tarifi de benzer şekildedir.

92. İ.A. 1/10/2015 tarihinde ilgi odalarına alınan şahıslara zincirli kelepçe vurulması uygulamasının başladığını, 2015 Aralık ayı sonunda bu uygulamadan vazgeçildiğini beyan etmiştir. İ.A., uygulamanın sona erdirilmesi talimatını aldıktan sonra zincirleri bizzat kendisinin toplayarak o tarihte güvenlik müdürü olan M.B.ye teslim ettiğini ifade etmektedir. K.B., merkez müdürü olan A.A.nın geçirdiği soruşturmanın ardından ilgi odalarına alınan kişilere zincirli kelepçe takılmasına yönelik uygulamanın son bulduğunu ifade etmiştir.

93. Olay tarihinde GGM güvenlik müdürü olan M.B., uzman yardımcısı olan E.C. ve merkez müdür vekili olan A.A., Aşkale GGM'de ilgi odalarına alınan şahıslara zincir ve kelepçe vurulması gibi bir uygulamanın hiçbir zaman yapılmadığını ifade etmişlerdir. İfadesine başvuru alan GGM çalışanlarının bir kısmı başvuru alanın ilgi odasında bulunduğu sırada zincirli ve kelepçeli olmadığını, bir kısmı başvurucuda kelepçe ve zincir takılı olup olmadığını hatırlayamadığını, bir kısmı ise olayla ilgili bilgileri olmadığını beyan etmiştir. Neticede başvuru alanın ilgi odasında tutulduğu sırada zincirli kelepçe uygulamasına maruz kaldığına dair tanık beyanı bulunmamaktadır.

94. Başvurucunun el ve ayaklarının zincirli kelepçe ile bağlandığı iddialarına yönelik fiziksel bir kanıt yoktur. Soruşturma makamlarına başvuru alanın ilgi odasında tutulmasına ilişkin bir görüntü kaydı sunulmamıştır. Başvurucunun tıbbi raporunda el ve ayaklarından zincir ve kelepçeyle bağlandığına işaret eden bir bulgu yer almamaktadır.

95. Olayda Ekim 2015-Aralık 2015 tarihleri arasında Aşkale GGM'de tutulan yabancıların ilgi odalarına alınmaları durumunda otomatik bir uygulama olarak bu kişiler

zincirli kelepçe takıldığı yönündeki tanık beyanları dikkate alındığında başvurunun da aynı uygulamaya maruz kaldığına yönelik makul bir şüphe oluşmaktadır. Bununla birlikte aynı tanıkların başvurunun ilgi odasında bulunduğu sırada zincirli kelepçe uygulamasına maruz kalmadığını ifade ettiklerinin ve başvurunun iddialarını destekleyen fiziksel bir kanıt bulunmadığını da altı çizilmelidir.

96. Anayasa Mahkemesi sonuç olarak başvurunun tek kişilik odada tutulduğu sürece el ve ayaklarından zincirli kelepçe ile bağlı olduğu yönündeki iddialarıyla ilgili makul şüphenin ötesinde kanıt bulunmadığı kanaatine varmıştır.

(b) Başvurucunun On Gün Boyunca Isıtması Olmayan Tek Kişilik Odada Tutulduğuna İlişkin İddia

97. Olay tarihinde Kurumda özel güvenlik görevlisi olarak çalışan G.E., İ.A., S.K., R.F., R.K., M.B. ve K.B. ile güvenlik müdürü olarak çalışan F.P. ve uzman yardımcısı olan E.C.nin ifadelerinden başvurunun 1/12/2015 tarihinde saat 01.00 sıralarında başka bir şahsın firar teşebbüsünün ardından *ilgi odası* olarak tabir edilen tek kişilik odaya alındığı anlaşılmaktadır.

98. Olay yeri inceleme görevlileri tarafından düzenlenen 14/3/2016 tarihli tespit raporunda Aşkale GGM G Blok'ta bulunan *ilgi odaları* ile ilgili fiziksel özellikler tarif edilmiştir. Buna göre yaklaşık 8 m² büyüklüğündeki odalara üstünde demir mandallı kilit olan demir kapılar vasıtasıyla giriş yapılabilmektedir. Odaların içi ve demir kapı 20 cm kalınlığında süngerle kaplanmıştır. Tüm odalarda kamera sistemi bulunmaktadır. Odanın içinde pencere, tuvalet ve musluk vardır. Eşya olarak yalnızca sünger yatak bulunmaktadır. Bu tarif GGM çalışanlarının beyanlarıyla da uyumludur. GGM çalışanları ayrıca bu odalarda GGM'deki merkezi sisteme bağlı ısıtma sistemi olduğunu beyan etmiştir.

99. Başvurucu, ilgi odasında toplam on gün tutulduğunu iddia etmektedir. F.P., E.C. ve İ.A. başvurunun ilgi odasında kaç gün tutulduğunu bilmediklerini söylemişlerdir. R.K. başvurucuyu ilgi odasına aldıktan birkaç gün sonra yine ilgi odasında tutulurken gördüğünü ancak burada toplam kaç gün kaldığını hatırlamadığını ifade etmiştir. M.B. başvurunun ilgi odasında ne kadar süre tutulduğunu hatırlamadığını ancak bu sürenin bir hafta olabileceğini beyan etmiştir. G.E., başvurunun ilgi odasında birkaç gün kaldıktan sonra o tarihte GGM'de müdür vekili olan A.A.nın talimatıyla buradan çıkarıldığını beyan etmiştir. G.E. ayrıca A.A.nın başvurunun aynı gün ifade vermek için Savcılığa götürüleceğini söylediğini ifade etmiştir. Aşkale Cumhuriyet Savcılığı tarafından başvurunun beyanının 10/12/2015 tarihinde alındığı gözetildiğinde G.E.nin ifadesinin başvurunun 1/12/2015-10/12/2015 tarihleri arasında ilgi odasında tutulduğu yönündeki iddialarını destekler nitelikte olduğu anlaşılmaktadır.

100. Başvurucunun ilgi odasında tutulduğuna yönelik ifade veren kişilerin tamamı Aşkale GGM çalışanıdır. Bunlardan bir kısmı başvurunun ilgi odasına alınması yönündeki kararı bizzat uygulayan güvenlik görevlileridir. Bir kısmı ise ilgi odasında tutulduğu sürece başvurunun güvenlik kamerasından takip eden kişilerdir.

101. Sonuç olarak başvurunun tutulduğu odanın soğuk olduğuna dair iddiayı destekleyen bir delil olmadığı, bununla birlikte başvurunun 1/12/2015 tarihinde ilgi odasına alındığına ve yasal temsilcisinin şikâyet dilekçesinin ardından 10/12/2015 tarihinde

Aşkale Cumhuriyet Başsavcılığına ifade için götürülene kadar bu odada tutulduğuna dair makul şüphenin ötesinde kanıtlar bulunduğu kanaatine varılmıştır. Eziyet yasağının maddi boyutunun ihlal edildiğine ilişkin inceleme bu şekilde tespit edilen maddi olay ile sınırlı olarak yapılacaktır.

102. Başvurucunun 1/12/2015 tarihinde başka bir kişinin firara teşebbüs etmesi olayının ardından ilgi odasına konulduğu ancak başvuru dosyasında başvurucunun firar eden kişi veya firar teşebbüsü ile bağlantısını ortaya koyan bir delil olmadığı anlaşılmaktadır. Başvurucunun ilgi odasına konulmasına dair yazılı bir emir ya da tutanak bulunmamaktadır. İlgi odasına alındıktan sonra başvuru hakkında firara teşebbüs, iştirak ya da başka bir nedenle başlatılan bir disiplin soruşturması yoktur. Başvurucunun bir ceza soruşturması/kovuşturması nedeniyle gözaltına alındığına dair bir iddia veya delil bulunmamaktadır. Aynı şekilde başvurucunun kendisine, GGM'de kalan diğer kişilere veya buradaki eşyalara zarar verme ihtimali olduğuna dair bir delil de yoktur. Aksine tüm tanıkların beyanı başvurucunun GGM'de kaldığı süre boyunca sakin ve uyumlu bir görüntü sergilediği yönündedir. Sonuçta kurum idaresince başvurucunun hangi nedenle *ilgi odası* olarak tabir edilen odaya konulduğuna ilişkin bir izahat yapılmamıştır.

103. GGM'ler, sınır dışı edilmelerine karar verilen yabancıların barınmalarını ve kontrol altında tutulmalarını sağlarken insan odaklı bir yaklaşımla çalışan kuruluşlardır. Burada tutulan kişilerin yaşam hakkının korunması, sosyal ve psikolojik açıdan güçlendirilmesi temelinde hizmet verilmesi gerekir (bkz. § 48). Bununla birlikte GGM'lerin verdiği hizmetin düzenli yürütülebilmesi için kurum içinde asayiş ve güvenliği sağlama zorunluluğu bulunmaktadır. Bu kapsamda kurum yönetiminden sorumlu kamu görevlilerinin gerekli güvenlik önlemlerini alma yetkilerinin bulunduğu kabul edilmelidir (bkz. § 49). Ancak bu yetkinin iyi niyetli olarak temel hak ve özgürlüklere saygı çerçevesinde kullanılması gerekmektedir.

104. Somut olayda başvurucunun on gün boyunca ceza infaz kurumlarındaki *müşahade odası* şeklinde dizayn edilmiş olan *ilgi odasında* tutulduğu (Anayasa Mahkemesinin *müşahade odası* ile ilgili bir kararı için bkz. *Cihan Koçak*, §§ 69-71, ayrıca bkz. § 98), bu odada kaldığı sürece GGM'de kalan diğer kişilerle, ailesiyle ve yasal temsilcisiyle iletişim kurmadığı, odada radyo, televizyon, telefon gibi iletişim araçları bulunmadığı, yemeklerini ilgi odasında yiyen başvurucunun açık havaya çıkartıldığına dair bir delil de olmadığı anlaşılmaktadır.

105. Hâl böyle olunca GGM'lerin yukarıda belirtilen çalışma ilkeleriyle çelişir bir şekilde, meşru bir amaç olmaksızın, dış dünya ile iletişim olanağı bulunmayan, *ilgi odası* olarak adlandırılan bir odada on gün boyunca tutulma şeklinde gerçekleşen müdahalenin niteliği ve süresi itibarıyla *eziyet* olarak nitelendirilebileceği kanaatine varılmıştır.

106. Açıklanan gerekçelerle başvuru bakımından Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan eziyet yasağının maddi boyutunun ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

ii. Eziyet Yasağının Usul Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

107. Kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamında devletin sahip olduğu pozitif yükümlülüğün bir de usul boyutu bulunmaktadır. Bu usul yükümlülüğü çerçevesinde devlet, her türlü fiziksel ve ruhsal saldırı olayının sorumlularının belirlenmesini

ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmî bir soruşturma yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soruşturmanın temel amacı, söz konusu saldırıları önleyen hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye almak ve kamu görevlilerinin ya da kurumlarının karıştığı olaylarda bunların sorumlulukları altında meydana gelen olaylar için hesap vermelerini sağlamaktır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 110).

108. Buna göre bireyin bir devlet görevlisi tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleye tabi tutulduğuna ilişkin savunulabilir bir iddiasının bulunması hâlinde Anayasa'nın 17. maddesi -"*Devletin temel amaç ve görevleri*" kenar başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında- etkili resmî bir soruşturmanın yapılmasını gerektirmektedir. Bu soruşturma, sorumluların belirlenmesini ve cezalandırılmasını sağlamaya elverişli olmalıdır. Bu mümkün olmazsa madde, sahip olduğu öneme rağmen pratikte etkisiz hâle gelecek ve bazı hâllerde devlet görevlilerinin fiili dokunulmazlıktan yararlanarak kontrolleri altında bulunan kişilerin haklarını istismar etmeleri mümkün olacaktır (*Tahir Canan*, § 25).

109. Yürütülen ceza soruşturmalarının amacı, kişinin maddî ve manevî varlığını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve sorumluların hesap vermelerini sağlamaktır. Bu bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür ve Anayasa'nın 17. maddesinin kamu makamlarına tüm yargılamaları mahkûmiyetle veya belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma ödevi yüklediği anlamına hiçbir şekilde gelmemektedir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 56).

110. Ceza soruşturmasının etkili olması için makul derecede özenli ve hızlı yürütülmesi gerekmektedir. Soruşturma makamları resen harekete geçerek kötü muamele iddiasını aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmelidir. Bu deliller olayın özelliğine göre kriminal incelemeler, olay yeri keşfi, görgü tanıklarının, mağdurların ve olası şüphelilerin beyanları olabilir. Kötü muameleye maruz kaldığını iddia eden kişilerin tıbbi muayeneleri geciktirilmeden yaptırılmalı ve iddia edilen muamelenin varlığı ve boyutları konusunda rapor temin edilmelidir (ilgili olduğu ölçüde bkz. *Cezmi Demir ve diğerleri*, §§ 114, 116; *Cihan Koçak* §§ 74, 79).

111. Başvurucunun vekili aracılığıyla Aşkale Cumhuriyet Başsavcılığına yaptığı şikâyetle işkence ve kötü muamele ile ilgili iddialarını ayrıntılı şekilde izah ederek toplanmasını istediği delilleri belirttiği anlaşılmaktadır. Bu şikâyet üzerine ivedilikle başlatılan ceza soruşturmasının ilk aşamasında olay yeri tespiti yapılmamış, güvenlik kamerası görüntülerinin bizzat tespiti ve muhafazası yerine şikâyetin muhatabı olan GGM görevlilerinin gönderdiği görüntü kayıtları ile yetinilmiştir. Başvurucunun sağlık durumunun tıbbi rapor ile tespiti yerine beyanını alan Cumhuriyet savcısının gözlemi tutanağa geçirilmiştir. Şikâyet edilen kamu görevlileri tespit edilerek savunmaları alınmamış ve ceza soruşturması 21/12/2015 tarihli KYOK ile sona erdirilmiştir.

112. Erzurum 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin 10/2/2016 tarihli soruşturmanın genişletilmesi kararının ardından başlayan ikinci aşamada başvuru 3/5/2016 tarihinde ilk kez hastaneye sevk edilerek maruz kaldığını iddia ettiği muamele nedeniyle doktor raporu temin edilmiştir. Şikâyetle belirtilen olayların yaşandığı tarihte başvuru ile birlikte Aşkale GGM'de kalan yabancı şahıslar başka GGM'lere transfer edildikleri için bu kişilerin ifadeleri alınamamıştır. Aşkale GGM'deki elektronik altyapının güvenlik kamerası kayıtlarını en çok üç gün saklamaya müsaade etmesi nedeniyle başvurunun olay tarihinde tutulduğunu iddia ettiği odaya ilişkin görüntülere ulaşılamamıştır.

113. Soruşturmanın ikinci aşamasında ayrıca Aşkale GGM'de güvenlik görevlisi ve güvenlik kamerası izleme sorumlusu olarak çalışan kişilerin beyanları alınmış ve iddialar doğrultusunda olay yeri incelemesi yapılmıştır. GGM çalışanları başvurunun *ilgi odası olarak* tabir edilen bir odada tutulduğunu beyan etmişlerdir. Olay yeri incelemesi sonucunda ise ilgi odalarının demir mandallı kilit sistemine sahip, içinde yalnızca sünger yatak bulunan tek kişilik odalar olduğu belirlenmiştir (bkz. § 39). Neticede 14/6/2016 tarihinde yeniden KYOK verilmiş ve Erzurum 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin 22/6/2016 tarihinde bu karara yapılan itirazı müştekinin işkence suçunun işlendiğine dair soyut beyanı dışında dosya kapsamında herhangi bir delil bulunmadığı gerekçesiyle reddetmesiyle ceza soruşturması kamu davası açılmadan neticelenmiştir.

114. Soruşturma sonucunda alınan kararın soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olması, bunun yanı sıra söz konusu kararın yaşam hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'nın aradığı zorunlu bir durumdan kaynaklanan ölçülü bir müdahale olup olmadığına yönelik bir değerlendirme içermesi de gerekmektedir (*Cemil Danışman*, B. No: 2013/6319, 16/7/2014, § 99).

115. İlk olarak eziyet yasağının maddi boyutu bakımından ihlal edildiğine yönelik şikâyet incelenirken ceza soruşturması sırasında başvurunun on gün boyunca ilgi odası olarak tabir edilen tek kişilik odada dış dünya ile iletişimi olmaksızın, keyfi bir şekilde tutulduğuna dair makul şüphenin ötesinde kanıtlar elde edildiği sonucuna varıldığına dikkat çekilmelidir (bkz. §§ 97-101). Bu tespit ışığında soruşturma sonucunda verilen KYOK ile bu karara yapılan itirazın reddi kararlarının soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olduğu söylenemez. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca devletin kötü muamele yasağı kapsamındaki pozitif yükümlülükleri açısından ilgililer hakkında kamu davası açılarak maddi gerçeğe uygun yargısal bir sonuca ulaşılmasının sağlanması gerekmektedir (benzer yaklaşım için bkz. *İbrahim Süleymanoğlu*, B. No: 2015/6557, 17/7/2019, §§ 83, 84).

116. Anayasa Mahkemesi ikinci olarak soruşturma için kritik önemde olan bazı delillerin derhâl toplanmaması nedeniyle kaybolmalarına neden olunduğunu kaydetmektedir. Başvurunun maruz kaldığını iddia ettiği muameleyle dair vücudundaki izlerin, güvenlik kamerası kayıtlarının ve tarafsız tanık beyanlarının derhâl tespit edilmemesi bunlara belirli bir süre geçtikten sonra ulaşmayı imkânsız kılmıştır. Bu nedenle özellikle başvurunun *el ve ayaklarından zincirlendiğine dair iddialarını* aydınlatabilecek özenli bir soruşturma yürütüldüğü de söylenemez.

117. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan eziyet yasağının usul boyutu bakımından ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

118. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi halinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hallerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

119. Başvurucu, Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında koruma altına alınan eziyet yasağının ihlal edildiğinin tespiti ile manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

120. Anayasa Mahkemesi Mehmet Doğan ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60) başvurusuna dair vermiş olduğu kararda, bireysel başvuruya konu olayın incelenmesi sonucunda ihlal kararı verilmesi durumunda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenler hususunda detaylı açıklamalarda bulunmuştur. Anılan içtihat doğrultusunda 6216 sayılı Kanun uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için temel kural olan eski hâle getirmenin başvuruya konu olayda uygulanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

121. Başvuruda, başvurunun GGM'deki tek kişilik bir odada on gün boyunca keyfi bir şekilde tutulması ve bu olayla ilgili yaptığı şikâyetle ilgili etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi nedenleriyle eziyet yasağının maddi ve usul boyutunun ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

122. Eziyet yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturulmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin yeniden soruşturma yapılmak üzere Aşka Cumhuriyet Başsavcılığına (Soruşturma No: 2016/294) gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

123. Eziyet yasağının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

124. Yargılama gideri olarak 3.000 TL vekâlet ücretinin başvuruca ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. 1. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Eziyet yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan eziyet yasağının maddi ve usul boyutları bakımından İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin eziyet yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Aşkale Cumhuriyet Başsavcılığına GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. 3.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/6/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL